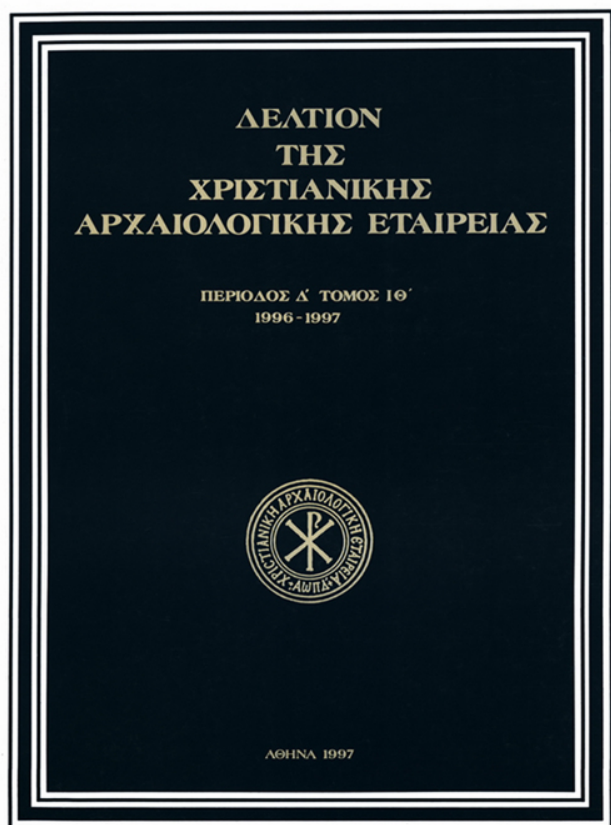

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 19 (1997)

Δελτίον ΧΑΕ 19 (1996-1997), Περίοδος Δ'

Η οικογένεια των δωρητών Μαθά και η σχέση της με τη Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου κατά τον 17ο αιώνα

Αλεξάνδρα ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

doi: [10.12681/dchae.1181](https://doi.org/10.12681/dchae.1181)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ Α. (1997). Η οικογένεια των δωρητών Μαθά και η σχέση της με τη Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου κατά τον 17ο αιώνα. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 19, 395–410.
<https://doi.org/10.12681/dchae.1181>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η οικογένεια των δωρητών Μαθά και η σχέση της με
τη Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου κατά
τον 17ο αιώνα

Αλεξάνδρα ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

Δελτίον ΧΑΕ 19 (1996-1997), Περίοδος Δ' • Σελ. 395-410

ΑΘΗΝΑ 1997

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΔΩΡΗΤΩΝ ΜΑΘΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΠΑΤΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 17ο ΑΙΩΝΑ¹

Στον τόμο της Εκδοτικής Αθηνών «Οι Θησαυροί της Μονής Πάτμου» και στη συνέχεια στα «Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου για τα 900 χρόνια ιστορικής μαρτυρίας της Ιεράς Μονής Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου» ο Χαράλαμπος Μπούρας, θέτοντας τα αρχιτεκτονικά ζητήματα του μοναστηριακού συγκροτήματος της Πάτμου και καθορίζοντας τα οικοδομικά του προγράμματα, ξεχωρίζει τα αρχιτεκτονικά έργα της μεταβυζαντινής περιόδου που τοποθετούνται στην περίοδο από το 1540 ως το 1700. Επειδή αυτά είναι ακριβώς χρονολογημένα, εντάσσονται σε μία περίοδο οικονομικής ευημερίας της Μονής και συνδέονται με συγκεκριμένους δωρητές και κτήτορες, τονίζει την ανάγκη μελέτης της χορηγίας των τεχνών την εποχή αυτή σε σχέση με την ιστορία της Μονής². Την ιδιαιτερότητα της περιόδου επισημαίνει και ο Μανόλης Χατζηδάκης στο βιβλίο του «Εικόνες της Πάτμου». Εκεί τονίζει, ότι από το 1580 και εξής η εξάπλωση της οικοδομικής δραστηριότητας μέσα και έξω από το μοναστήρι συνδέεται με τον εφοδιασμό των μνημείων με τέμπλα και εικόνες με ρυθμό αρκετά γοργό. Έτσι οι μοναχοί ζητούν από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας επανειλημμένα τον 16ο αιώνα

να δίδεται στον ηγούμενο της Μονής η άδεια να εγκαινιάζει νέες εκκλησίες³. Στην ομάδα των χορηγών αυτής της περιόδου ανήκει και η οικογένεια Μαθά, η οποία αποτελεί και το αντικείμενο της παρούσας μελέτης.

Το οικογενειακό όνομα *Μαθάς* παρουσιάζεται σε κείμενα του 17ου αιώνα με δύο μορφές, *Μαθάς*⁴ ή *Ματθάς*⁵. Πρόκειται για το ίδιο οικογενειακό όνομα, επειδή ένα και το αυτό πρόσωπο προσδιορίζεται στο ίδιο έγγραφο με τις δύο μορφές του ονόματος.

Μέλη της οικογένειας εντοπίζονται αρχικά στην Πάτμο. Ο Κώστας Μαθάς, ο Νικόλαος και ο Ποθητός Μαθάς, καθώς και ο Γερμανός Μαθάς αποτελούν τον συνδετικό κρίκο με το μοναστήρι της Πάτμου. Ο Κώστας Μαθάς, πατέρας του Νικόλαου⁶ και του Ποθητού⁷, αναφέρεται κατά το έτος 1617 ως κάτοικος της νήσου Πάτμου και κάτοχος ενός πλοίου⁸. Το 1622 χαρακτηρίζεται ως καραβοκύρης⁹ και επίτροπος της Μονής¹⁰.

Σύμφωνα με ένα ομόλογο του έτους 1633, δανείζει ο Νικόλαος Μαθάς στον Μιχάλη Καλαφάτη από τη Νίσυρο 31,5 ρεάλια¹¹. Εδώ χαρακτηρίζεται ως καραβοκύρης¹² και επίτροπος της Μονής του Θεολόγου¹³. Ένα χρόνο αργότερα δανείζει στον Τζανάκη Σιγάλα από τη Σαν-

1. Στην καθηγήτρια κ. Χρ. Μαλτέζου, που πρώτη με παρότρυνε να ασχοληθώ με την εκπόνηση αυτής της μελέτης, οφείλω πολλές ευχαριστίες. Επίσης θερμά ευχαριστώ τον καθηγούμενο της Μονής της Πάτμου κ. Ισίδωρο, τον βιβλιοφύλακα διάκονο Χρυσόστομο Φλωρεντή, καθώς και το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης για την πρόσβαση στο αρχειακό υλικό, καθώς και τους Α. Τσελίκια και Μ. Πολίτη του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου του ΜΙΕΤ. Τέλος οφείλω θερμές και ειλικρινείς ευχαριστίες στον καθηγητή μου J. Koder για τη συμβολή του στις αρχειακές μου αναζητήσεις.

2. Χ. Μπούρας, *Αρχιτεκτονική, Οι Θησαυροί της Μονής Πάτμου*, Αθήνα 1988, σ. 25-57 και Χ. Μπούρας «Αρχιτεκτονικά ζητήματα του μοναστηριακού συγκροτήματος της Πάτμου», *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Ι. Μονή Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου, 900 χρόνια ιστορικής μαρτυρίας (1088-1988)*, Αθήνα 1989, σ. 137-145.

3. Μ. Μ., τ. 6, σ. 288 και 625 και Μ. Χατζηδάκης, *Εικόνες της Πάτμου*, Αθήνα 1977, σ. 28.

4. Βλ. σ. 401, έγγραφο αρ. 1, γρ. 24.

5. Βλ. σ. 401, έγγραφο αρ. 1, γρ. 2.

6. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, *Νεοελληνικό αρχείο Ι. Μονής Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου: Κείμενα για την τεχνική και την τέχνη*, Αθήνα 1990, σ. 11, αρ. 15, γρ. 3.

7. Βλ. έγγραφο σ. 401, αρ. 1, γρ. 2-3.

8. Μ. Μ., ό.π., σ. 413-414, αρ. XXVIII.

9. Χρ. Μαλτέζου, «Τα πλοία της Μονής Πάτμου (16ος-17ος αιώνας)», *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Ι. Μονή Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου, 900 χρόνια ιστορικής μαρτυρίας (1088-1988)*, Αθήνα 1989, σ. 117, 122-123 και *Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Λατινικά έγγραφα*, (έγγραφα με χρονολογίες 1587 Δεκεμβρίου 12, 1609 Ιανουαρίου 14, 17, 1615 Μαρτίου 30): Σύμφωνα με τις αρχειακές μαρτυρίες τα πλοία της Μονής χρησιμοποιούνταν ως απλά μεταφορικά μέσα - δραστηριότητα αρκετά προσοδοφόρα, καθώς η αξία του μεταφερόμενου φορτίου ανερχόταν συχνά στο ποσό των 3000 ως 4000 δονκάτων.

10. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 6-7, αρ. 10, γρ. 18.

11. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 11, αρ. 15.

12. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 11, αρ. 15, γρ. 3.

13. Βλ. σ. 402, έγγραφο αρ. 3.

τορίνη 130 γρόσια, για τα οποία θα ελάμβανε ετησίως 26 γρόσια ως τόκο¹⁴. Κατά το έτος 1638 παραδίδει στο μοναστήρι 100 ρεάλια¹⁵, επίσης το ίδιο έτος προσκομίζει στο μοναστήρι 100 ρεάλια και έξι μπράτζα¹⁶.

Ο Γερμανός Μαθάς πακτώνει κατά το έτος 1633 για τρία χρόνια το μετόχι του μοναστηριού στην Κρήτη¹⁷. Τον Μάιο του 1635 στέλνει στη Μονή με τον ιερέα Ναθαναήλ 500 γρόσια¹⁸ και δανείζεται από τον Ιγνάτιο Κοντολέοντα από την Πάτμο 100 τάληρα¹⁹. Κατά το έτος 1638 ο Γερμανός Μαθάς αναφέρεται ως ηγούμενος της Μονής της Πάτμου²⁰. Το 1641 λαμβάνει από τους ιερείς Χριστόφορο Μυτιληνίο και Ιερόθεο Βουρδή, οικονόμους του μοναστηριού του Θεολόγου στην Κρήτη, 250 ρεάλια, ενώ κατά το έτος 1642 αναφέρεται ως προηγούμενος²¹. Το έτος 1646 πεθαίνει ως προηγούμενος²².

Από τα μέσα του 17ου αιώνα μέλη της οικογένειας Μαθά εμφανίζονται στη Σαντορίνη. Συγκεκριμένα συνάπτεται κατά το έτος 1656 η Ειρήνη Μαθά το προικοσύμφωνο του γιού της Νικόλαου με τη Μαργαρίτα Σιγάλα στη Σαντορίνη²³. Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας βασίζεται σε ακίνητη περιουσία (κηπάρια, αμπέλια, χωράφια, σπίτια, τόσο στην Πάτμο, όσο και στη Σαντορίνη), όπως και σε κεφάλαιο στην τζέκα της Βενετίας. Εκείνο που εντυπωσιάζει, είναι η ποικιλία των δραστηριοτήτων της οικογένειας: εμφανίζονται ως καθαβοκύρηδες, έχουν οικονομικές συναλλαγές με τη Μονή και δανείζουν χρήματα σε ιδιώτες.

Η σχέση της Μονής του Θεολόγου της Πάτμου με τη Σαντορίνη βασίζεται στα τρία μετόχια που κατέχει το μοναστήρι στο συγκεκριμένο νησί και τα οποία βρίσκονται στο Μεγάλο Χωριό, στο Εμπορείο και στο Ακρωτήρι²⁴. Ειδικότερα, στο μετόχι του Εμπορείου ανήκει ο γουλάς του ομώνυμου χωριού που βρίσκεται

σε απόσταση περίπου 400 μ. από τον οχυρωμένο οικιστικό πυρήνα. Η μορφή του γουλά αποτελεί μοναδικό φαινόμενο στο νησί, ίσως και σε ολόκληρη την περιοχή του Αιγαίου. Πρόκειται για την προσαρμογή ενός κτιρίου σε μια νέα αμυντική αντίληψη, δηλαδή τη μετατροπή ενός πύργου με κατακόρυφους τοίχους σε οχυρό με σκάρες. Η χρονολογία της αρχικής κατασκευής του είναι άγνωστη. Η συσχέτιση των λοξών τοίχων του γουλά με τις σκάρες στα τείχη της Μονής Πάτμου ενισχύει την άποψη, ότι ο γουλάς περιήλθε στην κατοχή της Μονής Πάτμου. Επίσης η παρουσία ιερομονάχων πιστοποιείται από μία επιγραφή ενσωματωμένη στον βόρειο τοίχο του γουλά. Σύμφωνα με αυτήν ο υπεύθυνος για τα έργα είναι ιερομόναχος, χωρίς όμως να αναφέρεται το όνομά του.

Μια άλλη επιγραφή αναφέρει τα εξής: 1744 ΠΑ ΑΘΝ ΣΓΛ. Τα γράμματα αυτά μπορούν να θεωρηθούν ως μνηεία του ιερομονάχου Αθανασίου Σιγάλα²⁵.

Στο ίδιο μετόχι ανήκει η γειτονική στον γουλά εκκλησία της Αγίας Κυριακής με τα προσκολλημένα στα ανατολικά παρεκκλήσια των Ταξιαρχών και του Αγίου Αρτεμίου. Ο ναός της Αγίας Κυριακής ανήκει στον τύπο του τετράγωνου μονόκλιτου με τρούλο ναού. Προς τα ανατολικά ο ναός της Αγίας Κυριακής επικοινωνεί με τον ναό των Ταξιαρχών, ο οποίος αποτελεί μια μονόκλιτη βασιλική. Εφαπτόμενος στον ναό των Ταξιαρχών βρίσκεται ο ναός του Αγίου Αρτεμίου, που ανήκει στον ίδιο αρχιτεκτονικό τύπο²⁶.

Τα μέλη της οικογένειας Μαθά εμφανίζονται ως κτήτορες εκκλησιών στην Πάτμο και στη Σαντορίνη και ως ανακαινιστές της Μονής του Θεολόγου. Κατά το έτος 1636 ο Νικόλαος Μαθάς μεταβιβάζει στην κόρη του Μαρία την εκκλησία της Παναγίας της Υπακοής²⁷, με

14. *Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου*, Φάκελλος 57/Δ: Σαντορίνη, έγγραφο με ημερομηνία 1634 Σεπτεμβρίου 22.

15. Βλ. σ. 403, έγγραφο αρ. 6.

16. Βλ. σ. 404, έγγραφο αρ. 7.

17. Βλ. σ. 402, έγγραφο αρ. 2.

18. Βλ. σ. 402, έγγραφο αρ. 4.

19. Βλ. σ. 403, έγγραφο αρ. 5.

20. Βλ. σ. 404, έγγραφο αρ. 8.

21. *Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου*, Κατάστιχο 1004, φ. 19ν.

22. Χρ. Φλωρεντίνης, *Βραβείον Ιεράς Μονής Α. Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου*, Αθήνα 1980, σ. 28, στ. 539-540.

23. Βλ. σ. 404-6, έγγραφο αρ. 9.

24. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντίνης, ό.π., σ. 48-49, αρ. 67 και Α. Stefanidou, *Mäzene des Theologos-Klosters auf Patmos: Darstellung ihrer Lebensweise, ihrer wirtschaftlichen Lage nebst einer Beschreibung*

ihrer Kirchen in der spät- und nachbyzantinischer Zeit, Wien 1994 (αδημοσίευτη διατριβή), σ. 128-130: Τα μετόχια αυτά μπορούν να θεωρηθούν από τα πλέον προσοδοφόρα για τη Μονή, καθότι καθ' όλη τη διάρκεια του 17ου και 18ου αιώνα την τροφοδοτούν με μεγάλες ποσότητες κρασιού, όπως πληροφορούν πολλές αναγραφές στα κατάστιχά της.

25. Δ. Φιλίππιδης, *Ο γουλάς του Νμποριού στη Σαντορίνη*, *Επώνυμα αρχοντικά των χρόνων της Τουρκοκρατίας*, Αθήνα 1986, σ. 219, 225, 226.

26. Ι. Κουμανούδης, *Η λαϊκή εκκλησιαστική αρχιτεκτονική της νήσου Θήρας*, Αθήνα 1960, σ. 48-49, εικ. 128, 204.

27. Π. Γ. Κρητικός, «Πατριακά Τοπωνύμια», *Δωδεκανησιακό Αρχείο* 2 (1956), σ. 134-135 και Χρ. Ιακωβίδης, *Χώρα Πάτμου*, Αθήνα 1978, σ. 92, αρ. 39.

τον όρο να γίνει ο γαμπρός του ιερέας²⁸. Πρόκειται για τον δυσπρόστατο ναό της Παναγιάς Υπακοής ή Υπαπαντής και των Αγίων Σαράντα που βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Χώρας, νότια της συνοικίας Αλλοτεινά²⁹. Η Υπαπαντή ή Υπακοή είναι ένας σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός και οι Άγιοι Σαράντα ανήκουν στον αρχιτεκτονικό τύπο του μονόκλιτου καμαροσκεπούς. Οι δύο ναοί επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω ενός ημικυκλικού τόξου που είναι πιθανότατα μεταγενέστερο. Ως οικοδομικό υλικό έχει χρησιμοποιηθεί ο ντόπιος τεφρός ανδρείτης. Ο δυσπρόστατος ναός είναι εξωτερικά επιχρισμένος. Στο εσωτερικό διακρίνεται ο ισόδομος τρόπος κατασκευής στα ακάλυπτα λιθοδομικά τμήματά του, όπως στην καμάρα του ναού των Αγίων Σαράντα, στον τρούλο, στην κόγχη της αψίδας, στα τόξα και στην καμάρα της δυτικής κεραίας του ναού της Υπαπαντής ή Υπακοής³⁰.

Οι εκκλησίες της Υπαπαντής ή Υπακοής και των Αγίων Σαράντα κληροδοτούνται κατά το έτος 1686 στην κόρη της Μαρίας Μαθά, Καλή, η οποία παντρεύεται με τον Θεοτόκη Παγκώστα³¹. Έτσι η κυριότητα της εκκλησίας περνά σε μία άλλη επίσης γνωστή οικογένεια κλητόρων της Πάτμου, την οικογένεια Παγκώστα. Μετά τον σεισμό του 1646 ο Νικόλαος Μαθάς χρηματοδοτεί στα πλαίσια των νέων έργων στερέωσης των τειχών της Μονής τη δημιουργία της μεγάλης σκάρπας στη βορειοανατολική γωνία της, όπως αναφέρουν τα μονογράμματα των επιγραφών³².

Το έργο αυτό εντάσσεται στα πλαίσια της οικοδομικής δραστηριότητας και οικονομικής ακμής που γνωρίζει η Πάτμος από τον 16ο αιώνα και έως το 1700. Η οικοδομική αυτή δραστηριότητα αντιπροσωπεύεται από αξιόλογα κτίρια εντός της Μονής του Θεολόγου, που χάρη στις επιγραφές τους μπορούν να χρονολογηθούν με ακρίβεια.

Η πιο παλαιά επιγραφή της περιόδου αυτής μέσα στη Μονή χρονολογείται το έτος 1556 και βρίσκεται στο υπέρθυρο ενός κελιού δυτικά από την κεντρική αυλή³³. Το 1598 κτίζεται πιθανότατα το παρεκκλήσι του Σταυρού³⁴. Το 1601 αποτελεί το έτος ανέγερσης της ανατολικής σκάρπας, όπως αναφέρει η εγγράφη επιγραφή που περιβάλλεται από ορθογώνιο λίθινο πλαίσιο³⁵. Δύο χρόνια αργότερα ο Νικηφόρος Χαρτοφύλακας, ηγούμενος της Μονής και κατόπιν επίσκοπος Λαοδικείας, κτίζει στην είσοδο της Μονής το παρεκκλήσιο των Αγίων Αποστόλων, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή που είναι χαραγμένη στο λίθινο ανώφλιο της πόρτας από το μέσα μέρος³⁶. Το 1611 ο Παρθένιος Παγκώστας οικοδομεί κοντά στην είσοδο της Μονής το παρεκκλήσι του Αγίου Ονουφρίου³⁷. Επίσης στον Νικηφόρο Χαρτοφύλακα ανήκει και η ανέγερση του σκευοφυλακίου δίπλα στο καθολικό κατά το έτος 1625³⁸. Η περίοδος από το 1645 ως το 1669 δημιουργεί για την Πάτμο οικονομική δυσπραγία και στασιμότητα στην καλλιτεχνική παραγωγή λόγω του βενετουρκικού πολέμου. Την τελευταία δεκαετία του 17ου αιώνα πραγματοποιείται το οικοδομικό πρόγραμμα του Νεόφυτου Γρυμάνη, μητροπολίτη Καρπάθου. Αυτό αντιπροσωπεύεται από μια ακόμη σκάρπα στα τείχη της Μονής, την προσθήκη ενός δεύτερου εξωνάρθηκα μπροστά από το καθολικό και την οικοδόμηση διώροφης στοάς, της «τζαφάρας» στην κεντρική αυλή της Μονής³⁹.

Η ομάδα αυτή των αρχιτεκτονικών έργων χαρακτηρίζεται από στυλιστική ενότητα που οφείλεται στην επικράτηση μιας σχολής μαστορικής, που γεννήθηκε στη Ρόδο κατά μίμηση της υστερογοτθικής αρχιτεκτονικής. Χαρακτηριστικά της είναι βεργία, κυμάτια θυρωμάτων και πλαίσια παραθύρων, αποτμήσεις γωνιών σε πεσσούς και σε τόξα, τα οξυκόρυφα τόξα και οξυκόρυφες καμάρες, η αποστρογγύλωση των ακμών με τον σχηματισμό

28. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 13-14, αρ. 18, γρ. 32-35: «...Ακόμι άνισως και γενή ο γανρός μου ιερεύς δίδο του την έκκλησίαν με την Παναγίαν με τα ύσωδμ(α)τάτος. Καί μέ τα σολδιά όπου τός έχω είς την Τζέκαν της Βενετής. Καί την ιερατικήν στολήν. Και 1000 ρεάληα χάρισμα όταν γενη ιερεύς νά λυτουργίσι ακόμι δίδο καί της κόρης μου της καιρα Μαρίας χάρισμαν όταν γένη παπαδιά ρεάλη χήληα».

29. Χρ. Ιακωβίδης, ό.π., σ. 92.

30. Κ. Φατούρου, *Πατμιακή Αρχιτεκτονική: Η εκκλησία των Αγίων Αποστόλων ως δείγμα χαρακτηριστικής πατμιακής τεχνοτροπίας*, Αθήνα 1962, σ. 10, 22-23.

31. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 30-31, αρ. 38.

32. Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 32 και σημ. 11.

33. Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 32.

34. Γ. Σμυρνάκης, *Η Μυστηριοφύλαξ νήσος Ιωάννου του Θεολόγου η καλούμενη Πάτμος*, Πάτμος 1935, φ. 17.

35. Σ. Α. Παπαδόπουλος - Κ. Φατούρου, *Επιγραφές της Πάτμου*, Αθήνα 1966, σ. 117-118, αρ. 3.

36. Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 32 και Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 143.

37. Σ. Α. Παπαδόπουλος - Κ. Φατούρου, ό.π., σ. 127-128, αρ. 10, Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 143 και Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 32.

38. Σ. Α. Παπαδόπουλος - Κ. Φατούρου, ό.π., σ. 14, αρ. 12, Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 143 και Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 32.

39. Σ. Α. Παπαδόπουλος - Κ. Φατούρου, ό.π., σ. 124-125, αρ. 8, Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 32 και Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 143.

σχοινίου, ένα συγκεκριμένο σύστημα αναλογιών και η εφαρμογή ενός συγκεκριμένου υλικού δομής, του ντόπιου τεφρού ανδρείτου⁴⁰. Αξιοπρόσεκτα είναι τα θυρώματα των παρεκκλησίων αυτής της περιόδου. Από έντονα κυμάτια διαμορφώνεται το πλαίσιο της θύρας του παρεκκλησίου των Αγίων Αποστόλων, σ' αυτό κυριαρχεί επίσης η εντύπωση των αδρών στρογγυλών μελών (σχοινιών) με τις αντίστοιχες κοίλες παρενθέσεις⁴¹. Με λίθινο πλαίσιο διαμορφώνεται επίσης και η θύρα του παρεκκλησίου του Σταυρού καθώς και του αγίου Ονουφρίου.

Στην ομάδα των αρχιτεκτονικών έργων αυτής της περιόδου ανήκει και η εκκλησία της Αγίας Μαρίνας στη Χώρα, η οποία στο προικοσύμφωνο του έτους 1686 κληροδοτείται στην Καλή Μαθά. Στο συγκεκριμένο προικοσύμφωνο δεν προσδιορίζεται πού βρίσκεται ο ναός της Αγίας Μαρίνας. Πάντως το πιθανότερο είναι ότι πρόκειται για την εκκλησία της Αγίας Μαρίνας στη Χώρα για τον εξής λόγο: Από τις άλλες δύο εκκλησίες της Πάτμου, οι οποίες είναι αφιερωμένες στην αγία Μαρίνα, η μία στις Λεύκες είναι από τις αρχαιότερες της Πάτμου, αναφέρεται ήδη στην Υποτύπωση του Οσίου Χριστοδούλου και ανήκει στη Μονή του Θεολόγου. Η άλλη στον Κάμπο χρονολογείται στις αρχές του περασμένου αιώνα⁴². Η εκκλησία της Αγίας Μαρίνας στη Χώρα ανήκει στον τύπο του μονόκλιτου καμαροσκεπούς ναού και είναι κτισμένη κατά τον ισόδομο τρόπο με ντόπιο τεφρό ανδρείτι.

Όμως η Μαρία Μαθά φροντίζει κατά το ίδιο έτος να προικίσει και την άλλη κόρη της την Ανέζα με μία εκκλησία, η οποία λαμβάνει την εκκλησία του Αγίου Νικολάου στη Σαντορίνη. Στο έγγραφο δεν προσδιορίζεται η τοποθεσία, στην οποία βρίσκεται ο ναός του Αγίου Νικολάου. Επίσης το πλήθος των ναών της Σαντορίνης αφιερωμένων στον Άγιο Νικόλαο, η έλλειψη των κτητορικών επιγραφών και οι επεμβάσεις στους ναούς λόγω των σεισμών δυσχεραίνουν τη δυνατότητα του προσδιορισμού της εκκλησίας του Αγίου Νικολάου. Ωστόσο επειδή η ακίνητη περιουσία της οικογέ-

νειας Μαθά στη Σαντορίνη τοποθετείται σύμφωνα με το συγκεκριμένο προικοσύμφωνο στην Κυσιριά, τοποθεσία έξω από το χωριό Πύργος, θεωρείται πιθανόν ότι πρόκειται για την εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Κυσιρά, που βρίσκεται στην ήδη αναφερόμενη περιοχή⁴³: πρόκειται πιθανότατα για τον παλαιό υπόσκαφο ναό στη συγκεκριμένη περιοχή, ο οποίος στα μέσα του 18ου αιώνα αντικαταστάθηκε από μια τρουλαία τρίκλιτη βασιλική⁴⁴.

Για την τύχη των ναών της Υπαπαντής ή Υπακοής και της Αγίας Μαρίνας στην Πάτμο πληροφορούμεθα ότι στις αρχές του 18ου αιώνα πάλι μέσα από τη σύναψη προικοσυμφώνου περνούν στην κατοχή της οικογένειας Μαθά. Συγκεκριμένα η Καλή Παγκώστα παντρεύει στην Πάτμο την κόρη της Μαρία με τον Γεώργιο Μαθά, γιό του Λάιου και της μεταβιβάζει και τις δύο εκκλησίες⁴⁵. Τέλος κατά το έτος 1727 συνάπτεται νέο προικοσύμφωνο, σύμφωνα με το οποίο οι δύο ναοί περνούν στην κυριότητα της κόρης της Μαρίας Μαθά, Άννας, η οποία παντρεύεται με τον Γεώργιο Μυτιληνιό⁴⁶.

Για τα μέλη της οικογένειας που ζουν στη Σαντορίνη πληροφορούμαστε από τα κείμενα ότι κληρονομούν μέσα από σύναψη γάμων εκκλησίες, που ανήκουν σε άλλες γνωστές οικογένειες του νησιού ή ακόμα ότι είναι κτήτορες εκκλησιών στην Πάτμο. Συγκεκριμένα κατά το έτος 1693 ο Νικολάκης Μαθάς λαμβάνει από την πλευρά της συζύγου του Μαργαρίτας Σιγάλα την εκκλησία της Αγίας Σοφίας στα Φηρά της Σαντορίνης με τα χωράφια της, με γιστέρες και αλώνι και με αμπέλια. Στο προικοσύμφωνο δεν προσδιορίζεται η τοποθεσία του ναού της Αγίας Σοφίας. Όμως συνάγεται, ότι πρόκειται για την Αγία Σοφία στον Φραγκομαχαλά των Φηρών, αφού δεν απαντά άλλος ναός εκτός Φηρών, με το όνομα της συγκεκριμένης αγίας. Η εκκλησία ανήκει στον τύπο της μονόκλητης θολοσκεπούς βασιλικής, το ιερό της οποίας απολήγει σε τρεις αβαθείς κόγχες: πρόκειται για ναό των καθολικών. Στη νότια πλευρά αυτής της εκκλησίας βρίσκεται προσκολλημένο μονόκλιτο ναυδριο, αφιερωμένο και αυτό στην αγία Σοφία, το

40. Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 33 και Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 143.

41. Χ. Μπούρας, ό.π., σ. 33 και Κ. Φατούρου, σ. 12-13.

42. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 30, αρ. 38, γρ. 17-18 και Π. Γ. Κρητικός, ό.π., σ. 110.

43. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 31-32, αρ. 39, γρ. 37-40 και Ι. Κουμανούδης, ό.π., σ. 84-86.

44. Ι. Κουμανούδης, ό.π., σ. 85 και Δ. Δεναξάς, *Εκκλησιαστικός οδηγός των εν Θήρα και Θηρασία ναών*, Αθήνα 1927, σ. 43.

45. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 61-62, αρ. 90, γρ. 19-20: *....δίδω της την αγίαν Μαρίνα, με το χωράφην της στόν Γκάμπο τούς αγίους Σαράντες με την Παναγήν την Ηπανπατήν με δονκάτα 1000 ἡγουν χήλην ἥς στήν Τζέκα τῆς Βενετίας.*

46. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 60-61, αρ. 87, γρ. 19-22: *....ἀκόμη τήν αγίαν Μαρίναν με τό χωράφι της ἔτι τήν Παναγίαν τήν Υπαπαντήν με τούς αγίους Σαράντα μέ δονκάτα χίλια ἡγουν 1000 ὅπου εἶναι εἰς τήν Τζέκα τῆς Βενετίας.*

οποίο ανήκει στους ορθόδοξους. Οι αρχιτεκτονικές μορφές αυτών των κτισμάτων δεν δίνουν επαρκή στοιχεία που να οδηγούν σε ταυτόχρονη χρονολογία οικοδόμησης των ναών⁴⁷. Το 1696 ο Νικόλαος Μαθάς, ως διαχειριστής της περιουσίας του αποθανόντος αδελφού του, δωρίζει στον ανειψίο του Κωστή την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στην Πάτμο με την περιουσία της. Στο προικοσύμφωνο παρόλο που δεν αναφέρεται η τοποθεσία της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου στην Πάτμο, το κείμενο προσδιορίζει ότι η εκκλησία κληροδοτείται στον Κωστή Μαθά με το βουνό και τον πύργο, όπου βρίσκεται, στοιχεία τα οποία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για τον Άγιο Γεώργιο στο βουνό των Λευκών, μονύδριο με τον ομώνυμο πύργο⁴⁸.

Ανάμεσα στα αφιερώματα που τα μέλη της οικογένειας προσηλώνουν στις εκκλησίες τους είναι εικονοστάσια και εικόνες. Στη βάση του σταυρού του τριμερούς εικονοστασίου της εκκλησίας της Υπαπαντής υπάρχει γραπτή επιγραφή και γραπτό οικόσημο, που παριστάνει δύο ξίφη χιαστί⁴⁹. Αυτή αναφέρει: *Μνήσθητι καί τοῦ δούλου σου Μαθᾶ Νικολάου, χεῖρ Σ(τ)ελιανοῦ – γε μη τι ἐν Κρήτῃ*. Στις απολήξεις των κεραιών του σταυρού παριστάνονται οι ευαγγελιστές εντός τριλόβων, τα οποία πλασιώνουν επτά κουκουνάρια. Τα λυπηρά αποτελούνται από αυτόξυλο βαθμιδωτό πλαίσιο και οξεία απόληξη που επίσης επιστέφεται από ένα κουκουνάρι. Οι κάθετες πλευρές στηρίζονται σε ακέφαλα σχηματοποιημένα θαλάσσια όντα των οποίων οι ουρές συσπειρώνονται στη βάση του σταυρού⁵⁰.

Επίσης, ο Γερμανός Μαθάς θεωρείται αφιερωτής μιας εικόνας της περιόδου 1630-1640 στο Νέο Σκευοφυλάκιο της Μονής. Σ' αυτήν παριστάνονται άγιοι σε τρεις σειρές: συγκεκριμένα στην πρώτη σειρά απεικονίζεται σε προτομή η Παναγία στον τύπο της Βλαχερνήτισσας με δύο εξαπτέρυγα, ανάμεσα στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γερμανό και στον Πρόδρομο, ο οποίος κρατεί

ειλητάριο. Στις άλλες δύο σειρές παριστάνονται σε προτομή άγιοι θεραπευτές. Ειδικότερα στη δεύτερη σειρά παριστάνονται οι άγιοι Κοσμάς, Δαμιανός, Κύρος και Ιωάννης και στην τρίτη σειρά οι άγιοι Σάμψων, Παντελεήμων, Τρύφων και Θαλελαίος. Η αδεξιότητα και η διαφορετική κλίμακα στην απόδοση των μορφών, καθώς και μια απλοϊκότητα στο σχέδιο οδηγεί στην άποψη ότι πρόκειται για έργο τοπικής ή νησιωτικής τέχνης του 17ου αιώνα. Επίσης η ασυνήθιστη παρουσία του αγίου Γερμανού δίπλα στην Παναγία μπορεί να συσχετιστεί με τον ηγούμενο της Μονής του Θεολόγου, κατά τα έτη 1638, 1639 και 1643, Γερμανό Μαθά⁵¹.

Το ενδιαφέρον των δωρητών για την οικοδομική και καλλιτεχνική δραστηριότητα υπαγορεύεται, όπως αναφέρουν οι πηγές, από διάφορους λόγους. Βασικό τους μέλημα είναι να τελούνται ακατάπαυστα οι λειτουργίες στις εκκλησίες τους. Ο κτήτορας της Υπαπαντής Νικόλαος Μαθάς χαρίζει στην κόρη του Μαρία και στο γαμπρό του Νικόλαο Πάγκαλη 2000 ρεάλια, αν ο τελευταίος γίνει ιερέας, όρος που πραγματοποιείται⁵². Προσηλώσεις ακινήτων γίνονται και στην εκκλησία της Αγίας Μαρίνας στην Πάτμο καθώς και στον ναό του Αγίου Νικολάου στη Σαντορίνη. Όπως αναφέρουν τα έγγραφα, στόχος των παραπάνω αφιερώσεων είναι να ιερουργούνται οι εκκλησίες⁵³. Κατά το έτος 1656 η Μαρία Σιγάλα καθορίζει ότι η περιουσία που κρατά ως γεροντομοίρι, μετά τον θάνατό της θα περιέλθει στην κατοχή των παιδιών της Νικόλαου και Μαργαρίτας Μαθά με την υποχρέωση να τελούν λειτουργία και μνημόσυνο στην εκκλησία της Αγίας Σοφίας στη Σαντορίνη και αυτή η υποχρέωση να μεταβιβάζεται από παιδί σε παιδί⁵⁴. Στο τέλος του 17ου αιώνα ο Νικόλαος Μαθάς, που ζει πλέον στη Σαντορίνη, λαμβάνει την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στην Πάτμο με την υποχρέωση να στέλνει ένα χρυσό τζεκίνι κάθε δύο χρόνια στους ιερείς της – από την περιουσία της ένα χωράφι λαμβάνει ο

47. Βλ. σ. 406, έγγραφο αρ. 10, γρ. 8-10 και Ι. Κουμανούδης, ό.π., σ. 97. Α. Stefanidou, ό.π., σ. 109-110 και 131-132: Δεν θα ήταν όμως παράδοξο στην οικογένεια Σιγάλα να ανήκουν ήδη το 1693 και η καθολική εκκλησία, αλλά και το ορθόδοξο ναύδριο που βρίσκεται παραπλευρώς. Αυτό συνάγεται από το γεγονός, ότι διάφορες οικογένειες στη Σαντορίνη διατηρούν στενές σχέσεις τόσο με την καθολική όσο και με την ορθόδοξη εκκλησία, οι οποίες εκδηλώνονται μέσα από τις δωρεές τους σε ορθόδοξα αλλά και σε καθολικά καθιδρύματα.

48. Βλ. σ. 408-9, έγγραφο αρ. 12 και Π. Γ. Κοητικό, ό.π., σ. 124.

49. Δ. Πασχάλης, *Ἡ Ἀνδρὸς, ἥτοι ἱστορία τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιωτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμῶν*, Αθήνα 1927, τ. Β, σ. 118:

Η οικογένεια Μαθά ή Δε Μαθά απαντά από το τέλος του 18ου αιώνα στην Ἀνδρὸς καθώς και το οικόσημό τους. Η παράσταση των δύο ξιφῶν που τέμνονται χιαστί μαρτυρὸν πιθανότατα, ὅτι κάποιο παλιότερο μέλος της οικογένειας κατείχε στρατιωτικό αξίωμα.

50. Χ. Κουτελάκης, *Ξυλόγλυπτα τέμπλα της Δωδεκανήσου μέχρι το 1700*, Αθήνα 1986, σ. 39, πιν. 14Δ.

51. Μ. Χατζηδάκης, ό.π., σ. 168, αρ. 145 και πιν. 185.

52. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 13-14, αρ. 18, γρ. 6-9 και 32-35.

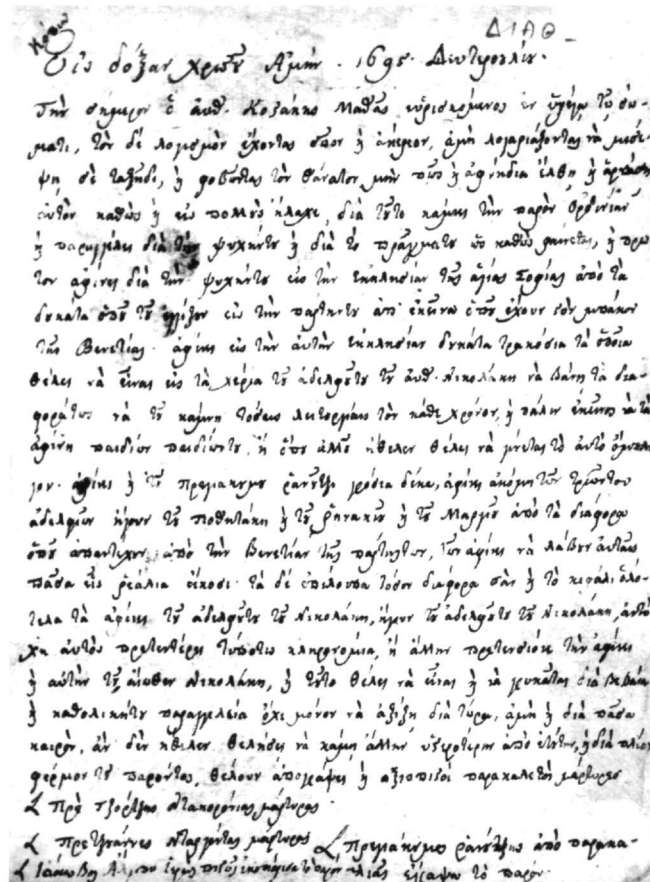
53. Σ. Παπαδόπουλος - Χρ. Φλωρεντής, ό.π., σ. 31, αρ. 39, γρ. 37-40.

54. Βλ. σ. 405, έγγραφο αρ. 9, γρ. 94-102.

εξάδελφός του στην Πάτμο για να έχει την εποπτεία και τα έξοδά της⁵⁵.

Άλλος λόγος που υπαγορεύει τις συγκεκριμένες αφιερώσεις είναι η ψυχική σωτηρία και η μνημόνευση: γι' αυτόν τον λόγο αφιερώνει ο Ποθητός 500 δουκάτα στη Μονή του Θεολόγου⁵⁶. Την υποχρέωση τέλεσης μνημοσύνου στην εκκλησία της Αγίας Σοφίας στη Σαντορίνη, η οποία της μεταβιβάζεται, λαμβάνει και η Μαργαρίτα Σιγάλα με τον Νικολάκη Μαθά: όσο ζει ο αδελφός της εκείνος θα επωμίζεται αυτή την υποχρέωση⁵⁷.

Κλείνοντας, αναφέρω ως αιτία των αφιερώσεων τον φόβο του θανάτου σε συνδυασμό με τη θρησκευτική πίστη. Ο φόβος αυτός εκφράζεται σαφώς σε ορδίνια του έτους 1695, όπου ο Κοζάκης Μαθάς λογαριάζοντας να μισέψη σὲ ταξήδι, κ(α)ὶ φοβῶντας τὸν θάνατον μὴν πῶς κ(α)ὶ ἀ(ι)φνήδια ἔλθῃ κ(α)ὶ ἀρπάσῃ αὐτὸν καθὼς κ(α)ὶ εἰς πολλοὺς ἤλαχε, καθορίζει τις αφιερώσεις που επιθυμεί να πραγματοποιηθούν υπέρ του ναού της Αγίας Σοφίας⁵⁸.

Εικ. 1. Δείγμα προικοσυμφώνου Ορδίνιας του Κοζάκη Μαθά.

55. Βλ. σ. 408-409, έγγραφο αρ. 12.

56. Βλ. σ. 401, έγγραφο αρ. 1.

57. Βλ. σ. 407, έγγραφο αρ. 10, γρ. 56-60.

58. Βλ. σ. 408, έγγραφο αρ. 11.

ΕΓΓΡΑΦΑ

1. ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΟΘΗΤΟΥ ΜΑΘΑ

1630, 10 Μαρτίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Φάκελος Ι

- † [1] *Τῷ ὀνόματι τοῦ Κ[υριοῦ] ἡμῶν Ἰ[ησοῦ] Χ[ριστοῦ] ἀμήν. Τὴν το ἀχλ^{ον} ἔτος σ[ωτή]ριον, ἐν [2] μηνί Μαρτίῳ ἡ Τῇ σήμερον ὁ κῦρ Ποθητὸς Ματθᾶς, ἡὸς τοῦ κῦρ [3] Κώνστα, μὲ καλὴν αὐτοῦ ὀρεξίν κ[αί] προαίρεσιν, θέλη κ[αί] προσηλῶνῃ εἰς [4] τὸ ἅγιον μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωαννου τοῦ Θεολόγου, ἐδῶ ἡς τὸ νησίον τῆς Πάτμου, ἀπὸ τα δονκάτα, ἀποῦ ἔχη ἡς τὴν λεγομένω ἰταλικῶς Τζέκαν τῆς [5] Βενετίας, δονκάτα βενετικά πεντακόσια, τόσον τὸ κεφάλαιον ὡς ἦν κ[αί] το διάφορον. Κ[αί] ἀπὸ τὴν σημερον δεν ἔχη να κάμη πλέον ὁ ἀνωθ[εν] κῦρ Ποθητὸς τίποτα, [6] οὔτε ἡς κεφάλαιον, οὔτε ἡς διάφορον, μόνον νὰ ἦναι τὸ μοναστήριον κύριος ἡς αὐτὰ [7] κ[αί] νὰ πέρη κατ' ἔτος τὸ διάφορον πρὸς πέντε τὰ ἑκατόν, ὅπου γίνοντ' ὅλα [8] εἰκοσιπέντε. Κ[αί] το κεφάλαιον νὰ μὴν τὸ πάρη ποτέ, ἔξω ἐξ ἀναγκῆς, ἥγον [9] ἂν θέλῃ ἡ ἀφεντία νὰ τὰ στρέψῃ. Κ[αί] ὅποιον κάμη τὸ μοναστήριον ἐπίτροπον, [10] νὰ τὰ σικῶνῃ ἀπὸ τὴν Τζέκαν, ὡς τὸ ἴδιον μου κορμίν, ἥγουν το διάφορον καθ' ἑκάστου χρόνου. Μὲ τοῦτο ἦναι το μοναστήριον κρατημένον να μνημονεύῃ τον ἄνωθεν [11] κῦρ Ποθητὸν παρ[ισσι]α, ὡς κ[αί] τοὺς κτήτορας τῆς αὐτῆς μονῆς, ἐν ἔμπορα [12] κ[αί] πρῶτ κ[αί] μεσημβρῆα ἀενάως· καὶ ἂν ἴσως κ[αί] τινὲς παύσωσι τὸ [13] αὐτὸ μνημόσυνον ἡς τινὰ καιρόν, να πέρνουνσι οἱ πλέον σιμᾶ ἐδικὸς τὰ αὐτὰ [14] δονκάτα· λεγόμενος ὁ λόγος διὰ νὰ μὴν παύσῃ ποτὲ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ τοῦ κῦρ [15] Ποθητοῦ ἀενάως· κ[αί] διαπίστωσιν τῆς ἀληθείας ἐγινεν τὸ παρὸν γράμμα κ[αί] διαθήκη, ὑπογεγραμμένον πρῶτον παρὰ τοῦ κῦρ Ποθητοῦ, ἦτα κ[αί] παρὰ τοῦ καθηγουμένου κ[αί] ἐσφραγισμένον τῷ τύπῳ σεβασμίας κ[αί] βασιλικῆς [16] μονῆς ἡμῶν, ἡς ἀσφάλειαν. Ἐτι, οὔτε ο ἀνωθ[εν] κῦρ Ποθητὸς νὰ ἔχη πλέον ἄδε[ι]αν, [17] να τζακίση τὸ παρὸν γράμμα, οὔτε τινὰς ἄλλος ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του. Κ[αί] [18] ὅποιος ἤθελε πηράξῃ το μοναστήριον, δηλαδὴ ἢ αὐτὸς ἢ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους, [19] νὰ πληρώνουσι τοῦ καπετᾶν πασᾶν γροσ[ία] πεντακόσια. Ὅθεν ἡς ἀσφάλειαν [20] ἐγράφθῃ κ[αί] παρ' ἔμον Βενεδίκτου ἱερομονάχου ἢ παροῦσα παράκλησις λίαν [21] ὑπὸ τοῦ ἀνωθ[εν] κῦρ Ποθητοῦ Ματθᾶ.*
- [22] *Τ[ὰ] ἄνωθ[εν] δονκάτα ἦναι ἀπὸ ἐκ[εῖ]να, ὅπου ἔχη ὁ ἀνωθ[εν] κῦρ Ποθητὸς ἀγορασμένα ἀπὸ τὸν [23] ἐκλαμπρότατον ἀφέντην του Τζουάνε Ντεσουνία.*
- [24] *Ποθητὸς Μαθᾶ[ς] στο εργον το ανοθεν*
- [25] *† Σάββας ἱερομόναχος κ[αί] καθηγούμενος μονῆς Πάτμου.*
- [26] *[γράμμα κ[αί] διαθήκη τοῦ κῦρ Ποθητοῦ Ματθᾶ δια τα 500 δονκάτα, ὅπου μᾶς ἔδωκ[ε] δια ψυχὴν του εἰς τὴν Τζέκα τῆς Βενετίας].*

2. ΠΑΚΤΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΡΜΑΝΟ ΜΑΘΑ

1633, 30 Ιουνίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1009, φ. 15^ν

- [1] 1633 /Ιουνίου/ 30. [2] Πακτόνει ό π[α]πά Γερμανός Μαθάς, τὸ μετόχιον τῆς Κρήτης, διὰ χρόνους τρεῖς. [3] Νὰ δῆδη τὸν καθεν χρόνον, χρυσὰ τζικίνια /1700/, ἤγουν χίλια ἑπτακόσια, καθὼς [4] τὸ εἶχεν καὶ ὁ π[α]πά Ἱερεμία[ς] Καλαφάτης, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὁ αὐτὸς π[α]πά Ἱερεμία[ς] [5] ἀκόμι περισσότερον, εἰς τοὺς τρεῖς χρόνους χρυσὰ /100/, ἤγουν ἑκατόν. Σοῦμα, [6] ποῦ γίνονται ὅλα, χρυσὰ /5200/ ἤγουν, πέντε χιλιάδες, καὶ διακόσια [7] γίνοντας ρεάλ[ια] /7800/, ἤγουν ἑπτὰ χιλιάδες καὶ ὀκτακόσια, καθὼς ἐπλήρωσε [8] καὶ ὁ ἄνωθε π[α]πά Ἱερεμίας. Κ[αὶ] ἀκόμι θέλει νὰ δώσει ὁ αὐτὸς π[α]πά [9] Γερμανός, διὰ τὰ βόδια τοῦ π[α]πά Μητροφάνους, ὁποῦ τοῦ ἄφησεν ὁ π[α]πά Ἱερεμίας [10] ρεάλ[ια] /60/, ἤγουν ἐξήντα. Τὰ ὁποῖα ρεάλ[ια] τὰ ἐμπατάρισεν εἰς τὸ μοναστήριον. [11] Ἀκόμι ἀφινέν του, ὁ αὐτὸς π[α]πά Ἱερεμία[ς], τὸν αὐτοῦ π[α]πά Γερμανοῦ, ρεάλ[ια] /79/ [12] ἤγουν ἑβδομήντα ενέα, διὰ ν' αγοράσῃ γονικά, καὶ ἐμπατάρησέν τα, καὶ αὐτά, ὁ αὐ[13]τὸς π[α]πά Ἱερεμίας τοῦ μοναστηρίου.

3. ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΘΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

1633, 10 Σεπτεμβρίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1008, φ. 8

- [1] 1633 Σε[π]τεμ[β]ριου] εἰς 10. Ελάβαμεν ἀπο τὸν Νικόλαν [2] τὸν Μαθάν, ποῦ τὸν ἐκάμαμεν [3] [ε]πιτροπὸν μου. Ἐλάβαμεν τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ [4] Σεπτεμβρίου, ποῦ εἶνεν: 1631 [5] καὶ τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου, [6] πον εἶνεν: 1632 [7] καὶ τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου τρὺ εἶτον 1633.

4. ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

1635, Μαΐου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1008, φ. 120

- [1] 1635 μηνὶ Μαΐῳ.
[2] † Ἐν πρώτοις ἐλαβαμ[ε] ἀπὸ τὸν π[α]πά κῦρ Γερμανόν, τὸν [3] οἰκονόμον τῆς Κρήτης, ὁποῦ τὰ ἔστειλε μὲ τὸν π[α]πά [4] κῦρ Ναθαναήλ .... γρ[ο]σ[ια] 500.

5. ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΜΑΘΑ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΓΝΑΤΙΟ ΚΟΝΤΟΛΕΟΝΤΑ

1635, 3 Ιουνίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1009, φ. 47

[1] 1635/Ιουνίου /3/

[2] Τὴν σήμερον ὁμολογῶ καὶ γὰρ Γερμανὸς ἱερομόναχος Μαθὰς, οἰκονόμος Στύλον, πῶς ἔλαβα ἀπὸ [3] τὸν εὐγενέ-
στατον κυρ Ἰγνάτιον Κοντολέον τόλαρα /100/, ἤγουν ἑκατόν. Καὶ διὰ τὸ διάφορον τῶν ἄνωθ[4]/[εν] τορ-
νεσῶν, νὰ δῇδω τὸν κάθεν χρόνον, λάδ[ι] καθάριον, μίστατα δεκαπέντε καὶ νὰ τὸ βάλω εἰς τὰ [5] ἀγγία, ὅπου
βάλωμε τοῦ μοναστηρίου καὶ κατενόδιον εἰς τὴν Πατμόν, ὃ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος νὰ τὸ [6] μετράξῃ εἰς τοῖς
ἐκκλησίας, ὅπου ἔγραψεν ὁ ἄνωθεν κυρ Ἰγνάτιος εἰς τὸ κατάστιχον τοῦ μοναστηρίου [7] διὰ ψυχικὴν
ὠφέλειαν. Καὶ ὅποιος ἀδελφὸς ἔλθῃ νὰ μὲ ἀλ[λ]άξῃ ἀπὸ τὸ [οι]κονομίον, νὰ εἶναι ὀμπλε[8]γάδος, νὰ λαμ-
βάνῃ ἀπὸ τοῦ λόγου μου τὰ ἑκατόν ρεάλλ[ια], καὶ νὰ εἶναι κρατημένος νὰ δίδῃ τόλαρ[α], [9] ἤγουν τὰ δεκα-
πέντε μίστατα, τὸν κάθεν χρόνον εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἔτξῃ νὰ παγένη ἀπὸ [οι]κονομον εἰς [οι]κονόμον.
Καὶ διάπιστωσιν [10] ἀληθείας, ἔγραψα τὸ παρὸν γράμμα ὑπὸ χειρὸς μου. [11] Ἀκόμι ρεστάρει ὁ αὐτὸς
π[α]πὰ Γερμανός, διὰ τὰ βόδια ὅπου τοῦ ἔδωσεν ὁ π[α]πὰ Ἱερεμίας, [12] ἤγουν ζευγάρια. Τὰ δὲ ἄλλα ἐκάμα-
μεν του τα ἡμεῖς καλά.

6. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

1636, 15 Αυγούστου/1638, 16 Μαρτίου/1638, Σεπτεμβρίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1004, φ. 18

[1] Κρήτης.

[2] Ἀρχὴ σῶθ[ω].

[3] 1636 αὐγούστου –15–.

[4] † Ἐδοκεν ὁ παπ[α] Ἱερεμίας ὁ Καλαφάτης, διὰ λογαριασμὸν του [οι]κο[5]νομίου τῆς Κρήτης, ὅπου ἐπάκτοσεν
ὁ αὐτὸς πάπ[α] Ἱερεμίας εἰς [6] χρόνους τρεῖς –ρεάλλια– 1000.

[7] † ἀκόμι, ἔδοκεν ὁ αὐτὸς παπ[α] Ἱερεμίας -- ρεάλλια 185.

[8] † ἀκόμι, ἐλάβαμε ἀπ[ὸ] τὸν Νικόλα του Κανάκι, διὰ χρ[ε]η[ς], ρεαλλι[α]: 160.

[9] † ρεσ[τ]άρισεν ὁ κ[υρ] Ποθητος, διὰ τὸν ἀνοθεν Νικόλα, [10] –που [ε]λαβεν τῆς καμάρες --- ρεάλλια 140.

[11] 1638 † ἰσθ[ε]λέμ με το Νικόλα του Μαθὰ – ρεάλλια – 100.

[12] Μαρτιον – ις.

[13] † εἰς το ἀνοθεν ἔτος Σεπτεβριου –εἰς– σ' ἔστηλε με τὸν [14] κυρ Μηχάλι τὸν κάραβοκύριν τὸν ζιότι ρεάλλια -----
- 287.

[15] † τὴν α[ν]τὴν ἡμέρα ἔσ[τ]ηλε με το υἱὸν του του Βασίλη ρεάλλι[α] 287.

[16] † τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἔστηλε με τὸν Ἰωάνι τὸν πάπ[α] Φαραντον ρεαλλια 287.

7. ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΘΑ

1638, 15 Μαρτίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1008, φ. 135^v

[1] 1638 Μαρτιον – 15– ήστηλε με το Νικόλα του Μαθά [2] ρεᾶλια 100 καὶ ὀκτὸ μπράτζα ἀτλάζη.

8. ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ
ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

1638, 15 Αυγούστου/1639, Μαρτίου

Αρχείο Ιεράς Μονής Πάτμου, Κατάστιχο 1006Α, φ. 12/13bis-13^v

- [1] Ἑσοδες
[2] 1638 Αὐγούστου – 15. [3] Ἐδὸ γράφο, ὅτη ὁξοδες καὶ τῆς ἔσοδες, που γήνουντε στον παπ[α] Γερ[4]μανου Μαθα̃.
[5] † ἀπ[ο] το Μαθα̃ –κιλλ[α]– 334, [6] ἐδόσαμε... ρεαλλι[α] 117
[7] Ἑσοδαις
[8] † 1639 Μαρτίου. Ἐδὸ γράφομε ἔσοδες [9] καὶ ὄξοδαι, που γινουντε στῶ [10] [η]γουμενιὸν τοῦ ἄνωθεν π[α]πᾶ
κὺρ Γερ[11]μανοῦ Μαθα̃.
[12] † Ἀπ' τον χαρτοφύλακα –γρ[ο]σ[ια]– 25.

9. ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΘΑ
ΜΕ ΤΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΣΙΓΑΛΑ, ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΕΤΟΥ

1656, 18 Αυγούστου

Αρχείο Καθολικής Αρχιεπισκοπής Σαντορίνης, Προικοσύμφωνα Φάκελος 2/Υποφάκελος γ

- [1] Εἰς δόξαν χριστοῦ ἀμήν. 1656 Αὐγούστου 18 στὴν Σαντο[2]ρίνην, εἰς τὸ Ἐμπορ[ε]ίον, εἰς τὸν πύργον τοῦ πανο-
σιωτάτου [3] ἐν ἱερομονάχοις κ[α]λὶ πνευματικοῖς Πατ[μ]ου, παπᾶ κὺρ Μελετίου [4] Συγάλλα· [5] ἔμπροσθεν
τῶν ἀξιοπίστων κ[α]λὶ παρακαλετῶν μαρτύρων. Τὴν σήμε[6]ρον ἤλθασιν εἰς σιασμόν κ[α]λὶ σηνήβασιν τὰ δύο
μέρη ταῦτα: Τὸ [7] ἐν μέρος, ἡ κερά Μαρία Ζιγοπούλα, ἀρχόντισσα τοῦ ποτὲ κὺρ [8] Ἀγγελέτου Συγάλλα, μὲ
θέλημα κ[α]λὶ γνώμην τῶν συγγενῶν της. [9] Τὸ δὲ ἕτερον μέρος, ἡ κερά Εἰρήνη, ἀρχόντισσα τοῦ ποτὲ [10] κὺρ
Ποθυτοῦ Μαθα̃ ἀπὸ τὴν Πάτμον, μὲ θέλημα κ[α]λὶ γνώμη [11] κ[α]λὶ αὐτὴ τῶν συγγενῶν της· Θέλουν κ[α]λὶ
κάμνουν τὴν σήμερον, [12] μὲ θέλημά τως καλὸν κ[α]λὶ ἐκουσίας τως βουλής, κ[α]λὶ κάμνουν τὸ [13] παρὸν
προικοσύμφωνον, συνοικεσίον ὑπανδρήας. Πρεξέντε ὁ [14] ἀρχοντοπουλὸς τῆς ἄνωθεν κερά Εἰρήνης, ὁ κὺρ
Νικόλας, κ[α]λὶ ὅπα[15]νδσιώτατος πα[16]πᾶ κὺρ Μελέτιος Συγάλλας κ[α]λὶ ὁ ἱερομόναχος πᾶ[πα] κὺρ Μεθό-
διος, διὰ ὀνομά της. Κ[α]λὶ δίδη ἡ ἄνωθεν κερά Μαρία [17] τὴν ἀρχοντοπούλαν της, τὴν κερά Μαργαρίτα,
πρὸς τὸν ἀρχον[18]τόπουλον τῆς ἄνωθεν κερά Εἰρήνης, ὀνόματι κὺρ Νικόλας, [19] διὰ γυναικα του νομίμην
κ[α]λὶ εὐλογητηκὴν κ[α]λὶ οὕτως λαμβά[20]νῃ πάλε ὁ αὐτὸς κὺρ Νικόλας τὴν αὐτὴν ἀρχοντοπούλαν, [21] κερά

Μαργαρίτα, διὰ γυναικα του νομίμην κ[α]ὶ εὐλογητηκῇν. [22] Κ[α]ὶ ὑποτάσσονται κ[α]ὶ οἱ δύο σὰν πᾶσα καλὸν ἀνδρόγυνον [23] νόμιμον κ[α]ὶ εὐλογητικόν, καθὼς θέλη κ[α]ὶ ὀρίζη ἡ ἀγία τοῦ Θεοῦ [24] καθολικὴ κ[α]ὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τῆς νέας Ρώμης. Ἐπῆτα [25] τάσον κ[α]ὶ διὰ προυνκία ἡ μία μερέα τῆς ἄλλης, κ[α]ὶ ἡ ἄλλη τῆς [26] ἄλλης, ὡς ἐδὼ ὑποκάτωθεν φαίνεται, κ[α]ὶ τὰ ἐξῆς: Καὶ πρῶτον, [27] ἡ ἄνωθεν κερὰ Μαρία θέλη κ[α]ὶ δίδη τῆς ἀρχοντοπούλας της, [28] τῆς κερᾶς Μαργαρίτας, κ[α]ὶ τοῦ γαμβροῦ της, τοῦ κυρ Νικόλα, [29] κ[α]ὶ τῶν παιδιῶν, ὅπου ἔθελαν κάμῃ ἀντάμα οἱ δύο ἐκ [30] τῆς σαρκὸς τως: Τὰ σπίτια, ὅπου ἔχη ὀξω εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, [31] τὸν θόλον μετὰ τὴ Σοφία, μετὰ δύο σκάνια κ[α]ὶ δύο μπακέτα [32] κ[α]ὶ δύο καδέκλες καρένιαις κ[α]ὶ τρία σκάτζελα κ[α]ὶ μίαν κρυδέντζα· [33] ἀκόμῃ δύο μπάγκους κ[α]ὶ πέντε κασέλαις· ἀκόμῃ εἰς τὴν αὐτὴν [34] κατοικίας εἶναι ἄλλα ὀκτὼ σπίτια κ[α]ὶ ἓνας περιστεργιῶνας [35] κ[α]ὶ ἓνας φοῦρνος φουρνίδος μετὰ πηνακοτὲς ταύλες κ[α]ὶ σκάφες, [36] καθὼς εὐρισκεται· ἀκόμῃ εἰς τὴν αὐτὴν κατοικίαν τρῆς [37] γυστέρνες· ἀκόμῃ εἰς τὸν Μυλονάδον τέσσερα σπίτια [38] κ[α]ὶ ἓνα φοῦρνον κ[α]ὶ ὀκτὼ γυστέρνες· ἀκόμῃ εἰς τὰ Φηρᾶ ἓνα [39] μαγατζὲ μετὰ ἡκοσι βουτζὰ κ[α]ὶ ἓνα σπίτι μετὰ πατητήρι [40] κ[α]ὶ γυστέρνα· ἀκόμῃ κάτω εἰς τὸν γιαλὸν δύο μαγατζίδες· [41] ἀκόμῃ στο Μερεβήγλι ἓνα σταῦλον· ἀκόμῃ εἰς τὸ Κάστρον [42] τὰ σπίτια, ὅπου ἐκτίσεν τὰ κενούργια, δύο κάμαρες κ[α]ὶ ἓνα [43] μαγεργιὸν κ[α]ὶ τρία κατώγια κ[α]ὶ δύο γυστέρνες· ἡ τρανὴ καὶ [44] μαρα ντυμένη μετὰ χρυσοτόμαρα μπράτζα σαράντα κ[α]ὶ [45] μία καργιόγλα σηδερένια ντοράδα κ[α]ὶ ἀ[λ]λη καρένια κ[α]ὶ [46] δύο καθέκλες βουλγάτες κ[α]ὶ τρῆς κασέλες καρένιες κ[α]ὶ δύο [47] κυπαρισένιας κ[α]ὶ δύο πελουργιαῖς κ[α]ὶ δύο μπάγκους κ[α]ὶ μία [48] σεντούκα κυπαρισένη κ[α]ὶ μία καναβέτα· ἀκόμῃ πέντε [49] [ει]κονίσματα κ[α]ὶ πέντε κορφιατὲς· ἀκόμῃ τέσερα βατζέλια [50] προύτζινα κ[α]ὶ πέντε λύχνους προύτζινους κ[α]ὶ ἑπτὰ καντιλέργια· [51] ἀκόμῃ κ[α]ὶ ὀκτὼ τηλάρια κ[α]ὶ τριάντα προσκεφαλάδες κ[α]ὶ ἡκοσι [52] ζευγάρια σενδόνια· ἀκόμῃ δέκα παπλώματα, τὰ ὀκτὼ μετὰ [53] ταξωτὰ κ[α]ὶ τὰ δύο σταμπάτα, κ[α]ὶ ἡκοσι ζευγάρια μαθελάρια, [54] τὸ ἓνα ζευγάρι τζαντοννία μετὰ τὸ χρυσάφι φτιλάτα κ[α]ὶ ἄλλο [55] ζευγάρι καμουχένη ντεσένια κ[α]ὶ τὰ ἄλλα κοκκινοκέντητα [56] κ[α]ὶ ἀσπροκέντητα· ἀκόμῃ κ[α]ὶ ἡκοσι ταυλομάντηλα κ[α]ὶ δέκα [57] ντουτζίνες πετζέτες· ἀκόμῃ ἀπὸ μασαρία τοῦ σπιτιοῦ ἀφά[58]δενες πολίτικες κ[α]ὶ λάνηνα κ[α]ὶ πιάτα κ[α]ὶ ἀπλάδενες τοῦ Αγοῦ[59]νας, νὰ πέρουν τὰ δύο μερδικὰ κ[α]ὶ ἡ μητέρα της τὸ ἓνα· [60] κ[α]ὶ ἀπὸ ροῦχα τῆς φορεσᾶς της ποκάμισα ἡκοσι, τὰ δύο [61] χρυσᾶ κ[α]ὶ τὰ ἄλλα κοκκινοκέντητα κ[α]ὶ μαυροκέντητα κ[α]ὶ [62] ἀσπροκέντητα· κ[α]ὶ δώδεκα σπαλέτα τὰ δύο χρυσᾶ κ[α]ὶ τὰ [63] ἄλλα ἀσπροκέντητα, μπουδετους τῆς φορεσᾶς της δώδεκα, [64] μία ἄλλαξη μαργαριταρένοι κ[α]ὶ πέντε χρυσοῖ, ὅλες φτιλάτες, [65] κ[α]ὶ οἱ δύο χρυσομαλοκάδες, κ[α]ὶ οἱ τέσσερες [66] βελουδένοι λουτόμπολες, κ[α]ὶ σκέπες καὶ οἱ δύο χρυσαῖς κ[α]ὶ μεταξοτες, [67] ὅλαις πενήντα· ἀκόμῃ κ[α]ὶ ὀκτὼ καμιζόλαις, οἱ δύο τζαντου[68]νιαῖς, ἡ μία μετὰ τὸ χρυσὸν ποδογύρι φτελάτο κ[α]ὶ μετὰ φτερά[69]τες σάδες εἰς πᾶσα κ[α]ὶ ἐτζί, κ[α]ὶ οἱ ἄλλη τζαντοννία μετὰ ἓνα [70] χρυσὸ ποδογύρι ντεσένιον· ἀκόμῃ τρῆς καμουχένες, ἡ [71] μία μετὰ ἓνα χρυσὸν πλοκάδον ποδογύρι, κ[α]ὶ ἡ ἄλλοι κό[72]κινοι σκλέτοι, κ[α]ὶ ἡ ἄλλη παγονάτζα κ[α]ὶ μία ρόζα μετὰ π[73]σινα βελουδα ποδογύρι κ[α]ὶ ἡ ἄλλη κατάκόκινη κ[α]ὶ ἡ [74] ἄλλη παγονάτζα· ἀκόμῃ σὲ καλτζόνια μετὰ τὸ χρυσάφι [75] κ[α]ὶ παπούτζα βελουδα κ[α]ὶ χρυσᾶ κ[α]ὶ ἓνα ζευγάρι μαργα[76]ριταρένια, κ[α]ὶ ποδιαῖς τῆς φορεσᾶς τους· ἀκόμῃ κ[α]ὶ δακτυ[77]λίδια χρυσᾶ εἴκοσι κ[α]ὶ δύο καδενέταις χρυσαῖς· ἀκό[78]μι κ[α]ὶ τεσερης κολαῖνες μαργαριταρένιαις κ[α]ὶ τέσερα ζευ[79]γάρια σκολαρίγγια μαλαματένια· ἀκόμῃ κ[α]ὶ δύο σκού[80]φιας χρυσαῖς. Ἀκόμῃ κ[α]ὶ δύο τουτζίνες πυρουνία ἀσι[81]μένια κ[α]ὶ δύο τουτζίνες καντήλια κ[α]ὶ ἑπτὰ ἀσημένια κ[α]ὶ [82] μία κουφετ[ι]έρα κ[α]ὶ τρῆς κούπαις κ[α]ὶ δύο σαλιέραις κ[α]ὶ αὐτὰ [83] ἀσημένια· ἀκόμῃ κ[α]ὶ ἑξ[ι] πεύαια κ[α]ὶ δύο καρπέτες· ἀκόμῃ χαρ[84]κώματα ἑξ, τὰ δύο μεγάλα κ[α]ὶ τὰ τέσερα μικρά, κ[α]ὶ ἀπὸ [85] ζωντόβολο κ[α]ὶ λιανὰ κ[α]ὶ χοντρά, νὰ πέρῃ ἡ μητέρα της τὰ [86] δύο μερδικὰ κ[α]ὶ αὐτὴ τὸ ἄλλο· ἀκόμῃ ἀμπέλια κ[α]ὶ χωράφια [87] μετὰ ἀλώνια μετὰ μάντρες μουζ[ου]ρια 200/, ἡγουν διακόσια, κ[α]ὶ [88] εἰς μετροτὰ γρόσια 500, ἡγουν πεντακόσια. Ταῦτα [89] πάντα κ[α]ὶ τὴν εὐχὴν τως. Ἀπὸ τὰ ἄνωθεν πράγματα, [90] τὰ ὁποῖα ἐπρούκησεν ἡ ἄνωθεν κερὰ Μαρία τοὺς [91] ἄνωθεν νεονύμφους, κρατίζη διὰ γεροντομοῖρι χωράφια [92] κ[α]ὶ ἀμπέλια μουζουριῶν 50, ἡγουν πενήντα, κ[α]ὶ μίαν [93] γυστέρναν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν νὰ τὰ ἔχη εἰς τὴν [94] ζωὴν της, κ[α]ὶ ἀπόθανόντας τως, νὰ εἶναι πάλε τῶν ἄνωθεν [95] νεονύμφων. Ἀκόμῃ κάμνη των ἐτούτην τὴν κοντετζιό, [96] ὅτι νὰ ἐορτάζη ἡ αὐτὴ κερὰ Μαρία τὴν ἀγίαν Σοφίαν, [97] ὅπου εἶναι στήν κατοικίῃ[α]ν των ἐσπερονλήτουργον· κ[α]ὶ εἰς [98] τὴν λητουργίαν, ὅσα ἀντιχὴ πάση, νὰ τὰ ταγάζη· κ[α]ὶ ἀποθα[99]νόντας τως, νὰ τήνε κάμνουν οἱ ἄνωθεν νε[ο]νύμφοι, καθὼς [100] ἄνωθεν γράφομεν κ[α]ὶ νὰ πηγαίνῃ ἀπὸ παιδὶ εἰς παιδίον τως, [101] διὰ νὰ μνημονεύγονται κ[α]ὶ νὰ κάμουν κ[α]ὶ τὴν ἀνω λεγομένην

- [102] κρατίξιν. Ἀκόμη κάμνη τως κ[α]ὶ ἐτούτην τὴν κοντετζιό: [103] Ὅτι ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ ορίσῃ, κ[α]ὶ νὰ μὴν κάμνουν παιδιὰ [104] ἐκ τῆς σαρκὸς τως, νὰ ἔχῃ τῆς ἐξουσίας τος ἢ ἄνωθεν [105] κερὰ Μαργαρίτα γροσι[α] 300, ἥγουν τρακόσια, νὰ τὰ [106] κάμῃ, ὡς θέλῃ κ[α]ὶ βούλεται. Τὸ δὲ ρέστον, νὰ πηγένη [107] εἰς τοὺς πλέα προξίμους, κατὰ τὴν τάξιν κ[α]ὶ συνήθησαν [108] τοῦ τόπου μας.
- [109] Ἀπὸ δὲ τὸ ἕτερον μέρος, τάξῃ κ[α]ὶ δίδῃ ἢ ἄνωθεν ἀρχόν[110]τισσα κερὰ Εἰρήνην τοῦ ἀρχοντοπούλου τους, τοῦ κυρ Νικό[111]λα, κ[α]ὶ τῆς νύμφης τως, τῆς κερᾶς Μαργαρίτας, κ[α]ὶ τῶν παι[112]διῶν, ὅπου ἤθελαν κάμῃ ἀντάμα οἱ δύο ἐκ τῆς σαρκὸς [113] τως, τὰ πράγματα κ[α]ὶ τορνέσια κ[α]ὶ ἔτζι ἄλλο, ἀποῦ γράφῃ εἰς τὴν [114] γραφὴν της, καθὼς ἐδῶ ὑποκάτωθεν φαίνεται κ[α]ὶ γράφουμεν: [115] Κ[α]ὶ πρῶτον, δίδῃ στήν Τζέκα τῆς Βενετίας ρεάλια τρῆς [116] χιλιάδες κ[α]ὶ δίδῃ του κ[α]ὶ ὁ μπαρμπας του ὁ κυρ Νικόλας ἄλλας δύο χιλιάδες γρόσια κ[α]ὶ αὐτὰ εἰς τὴν Τζέκα τῆς Βενετίας. [117] Ἀκόμη δίδῃ του κ[α]ὶ στήν Πάτμον ἀμπέλια κ[α]ὶ ἐδῶ εἰς τὴν [118] Σαντορίνην ἀμπέλια κ[α]ὶ χωράφια, ἄλλα χίλια ρεάλια, μὲ [119] τον μαγάτζεν ἐς στήν Πάτμον, κ[α]ὶ τὰ ροῦχα του, κ[α]ὶ δακτυλὶ [120]δία κ[α]ὶ μαχά[ι]ρια κ[α]ὶ ἄρματα ἀργυρᾶ, ἥγουν σπαθιά, τουφέ[2001]κια, σέλαις κ[α]ὶ ἄλλαις ἔφεσαις· ἀξίζουσιν ἄλλα χίλια κ[α]ὶ [202] περισσότερα, χωρὶς χρεοφέλματα τοῦ πατέρα του κ[α]ὶ [203] ἄλλαις παρτίδες, ὅπου ἔχῃ νὰ λάβουν. Ἀκόμη γράφῃ [204] ὁ ἄνωθεν κυρ Νικόλας, πῶς ἔχῃ γρόσια 250, ἥγουν [205] διακόσια πενήντα. Κ[α]ὶ οὕτω ἔμηναν κοντέντοι κ[α]ὶ ἀνα[206]πανμένοι κ[α]ὶ αἱ δύο μερίδες. Κ[α]ὶ διὰ πλεόν δύναμιν κ[α]ὶ βεβαίωσιν [207] τοῦ παρόντος βάνουν κ[α]ὶ ἀλληλογίαν γρόσια 1000, ἥγουν [208] χίλια. Ὁ ἀλληλογήσας νὰ τὰ ζημιώνεται, τὰ ἤμηση τῆς [209] αὐθεντίας κ[α]ὶ τὰ ἤμηση τῆς μερίδος τῆς στερεοσύνης· ἢ πένα [300] πληρωμένη ἢ ἀπλήρωτη τὸ παρον πάντα νὰ ἔχῃ τὴν δύ[301]ναμιν του κ[α]ὶ νὰ ᾔναι ἀμεταποίητον. 15 Μαρτίου. Ἀκόμη [302] ἔστοντας κ[α]ὶ νὰ ληπὲ ἢ μητέρα του ἢ κερὰ Εἰρήνην, ἔστηλε [303] τὸν ἀρχοντοπούλόν της τὸν κυρ Νικόλα κ[α]ὶ το[ ]ν ἀνεψιὸν της [304] τὸν κυρ Μεθόδιον, διὰ τὸ ἰδιὸν της κορμὶ, οἱ ὅποιοι θέ[305]λουν ὑπογράψῃ διὰ χερὸς τως.
- [306] Νικόλας Μαθαῖς στέργω τ' ἄνωθεν
 [307] Μελέτιος Συγάλας, ἱερομόναχος, μαρτυρῶ τ' ἄνωθεν
 [308] Ὁ Σαντορίνης Παρθένιος μάρτυρας ὡς ἄνωθεν
 [309] Ιάκωβος, ἱερομόναχος, πάπα Γεώργης μαρτύρας
 [310] Γιαννούλης Συρῖγος μαρτυρῶ τ' ἄνωθεν
 [311] Γάσπαρις Ντελέντα[ς] μάρτυρας στὰ ἄνωθεν
 [312] Καγώ, Νικολὸς Γίξης, καντζελάριος [313] Σαντορίνης, ὑπὸ παράκαλίας τῶν μερίδων ἔγραψα [314] ἰδίᾳ μου χερὶ.

10. ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΚΗ ΜΑΘΑ
 ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΣΙΓΑΛΑ, ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΟΥ

1693, 18 Αυγούστου

Αρχεῖο Καθολικῆς Αρχιεπισκοπῆς Σαντορίνης, Προικοσύμφωνα Φάκελος 3/Υποφάκελος γ

- [1] 1693 Αὐγούστου σταῖς 18, στήν Σαντορίνην, [2] εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν.
 [3] Τὴν σήμερον, ἐγὼ Νικολὸς Σιγάλας κ[α]ὶ ἡ συμβία μου ἢ [4] Μαρουλιὰ Νταργέντα βάλλομεν διὰ γράφον ἅντα: Δώνομεν τῆς [5] θυγατέρας μας, τῆς Μαργαρίτας, διὰ νὰ πάρῃ τὸν αυθ[εντη], τὸν Νικο[6]λάκην τὸν Μαθαῖ, δι' ἄνδρα της νόμιμον κ[α]ὶ εὐλογητικόν, καθὼς [7] θέλῃ κ[α]ὶ ὀρίξῃ ἢ ἀγία κ[α]ὶ καθολικὴ ἐκκλησία. Καὶ πρῶτον κονιό[8]ματα ἔξῃ, εἰς τὸ Κάστρον τέσσαρα σπήτια, τὴν κάμαραν [9] μὲ τρία κατώγια κ[α]ὶ τὴν ἀγίαν Σοφίαν μὲ τὰ σπήτια ὅλα κ[α]ὶ μὲ [10] τὰ κηπάρια, ὅλα καθὼς εὐρίσκονται. Ἀκόμη κασέλαις ἐννιά, [11] ἢ τρῆς μαδερένιες κ[α]ὶ ἢ μία κυπαρισένια κ[α]ὶ μίαν φελουργιάν κ[α]ὶ [12] ἢ ἄλλες μαδερένιες, μίαν καναβέταν, δύο κρυδέτζες μα[13]δερένιες δύο σκάνια μαδερένια. Ἀκόμη στολὴν τοῦ σκαγτζή, [14] βατζέλια προύτζινα τέσερα κ[α]ὶ μίαν στανιάδαν κ[α]ὶ δύο καντη[15]λερο[ ]ους λύχνους κ[α]ὶ τέσσαρα καντηλέργια, τρῆς

ἀπλάδενες βενέ[16]τικες τοῦ σκαγτζή, ροῦχα τοῦ κρεβατίου, σεντόνια ζευγάρια [17] ὁκτῶ, λινὰ τὰ δύο μεταξωτὰ κ[α]ὶ τὰ ἄλλα ἀσπροκέντητα κοφτενὰ [18] τρῆς κουρτίνες, μία καμουχένη κ[α]ὶ ἡ ἄλλη ἀμπελοφυλάτη κ[α]ὶ ἡ [19] ἄλλη ἀσπροκέντητη, τεσσερα ζευγάρια μαξελάρια, τὸ ἓνα τζαντον[20]νί, τὰ δύο μεταξωτὰ, τὸ ἄλλο ἀσπροκέντητο, τρία μεταξωτὰ [21] παπλώματα κ[α]ὶ δύο τολάργια, μίαν μαξελαρομάναν κ[α]ὶ ὁκτῶ [22] μαξελάρια κ[α]ὶ δύο ταυλομάντηλα, κ[α]ὶ τρῆς ντουζίναις πετζέταις, [23] κ[α]ὶ τέσσερης κατρέπταις. Σὲ ροῦχα τῆς φορεσᾶς τῆς, ποκά[24]μυσα δέκα, τὸ ἓνα χρυσὸν κ[α]ὶ τὰ ἄλλα μεταξωτὰ, κ[α]ὶ ἓνα χρυσὸν [25] σπαλέτον, δέκα μπουστός, πέντε χρυσοὶ φτελάτοι, ἓνας σιρ[26]ματένιος, κ[α]ὶ οἱ δύο σερασσερένοι κ[α]ὶ δύο βελουδένοι. Ἀκόμη [27] πέντε καμιζόλες, μία βελουδένη κ[α]ὶ ἄλλη τζαντουριά, κ[α]ὶ οἱ [28] δύο μὲ τοὺς χρυσοὺς ποδοῖρους, ἡ ἄλλη ἀπλαδένοι ἡ ἄλλη [29] καμουχένη, ἡ ἄλλη ρωζὰ μὲ τὸ βελουδὸν ποδοῖρον, τεσσερα [30] ζευγάριά κάρτζαις, τὸ ἓνα βελουδένιον, τὸ ἄλλο τζαντουρνί [31] κ[α]ὶ δύο ροζαῖς, κ[α]ὶ ἡ τέσσερης μὲ τοὺς χρυσοὺς τάπους, δύο χρυ[32]σαῖς σκούφιας, κ[α]ὶ ἓνα φακιόλι μαργαριταρένιον, κ[α]ὶ σκέπαις μὲ [33] τοὺς χρυσοὺς μερούλους, δύο ἀκόμη, μίαν καδένετα μαλαμα[34]τένην κ[α]ὶ τρῆς κολαῖναις μαργαριταρένιες, οἱ δύο τρηχοταῖς, [35] ἡ μία μὲ τὰ μαλαματένια μπουντόνια, δύο ζευγάρια σκουλα[36]ρίγγια μαλαματένια, τὸ ἓνα βαρύτιμον κ[α]ὶ τὸ ἄλλο δεύτερον. [37] Ἀκόμη δύο σκαντζέλα καρένια κ[α]ὶ δύο πάγκαις μαδερένιες, [38] ἀπὸ σηριμὰν τοῦ σπητίου –νὰ πέρνη τὰ ἐμισὰ– κ[α]ὶ τὰ ροῦχα τῆς φορεσᾶς τῆς. [39] Ἀκόμη τὰ χωράφια τῆς ἀγίας Σοφίας [40] μὲ μάντραις, γυστέρναις, καθὼς εὐρίσκονται, κ[α]ὶ τοὺς δύο [41] λάκους εἰς τὸ Κοντοχώρι, κ[α]ὶ τὸ ἀμπελι τοῦ Ποτηρά, τὸ [42] ἀμπέλι τοῦ Στεργηάνου μὲ τὸ λουρί, τὸ ἀμπελι τοῦ Σηδερί, [43] τὸ ἀμπέλι τοῦ Ντανέζη, τὰ χωράφια τῆς κεράς Μαρκε[44]ζίνης, τὴν διαβατικὴν κ[α]ὶ τὴν κατηκιάν, μὲ δύο στέρναις, [45] τοῦ Παρατζή τὰ χωράφια, τοῦ πασαβαν τοῦ τὸν κῆπον, [46] τῶν βορνῶν τὰ χωράφια, μὲ γηστέρναις. Ἀκόμη τὰ χωράφια [47] τοῦ μύλου, τὰ ἄνωθεν ἀμπελῖα κ[α]ὶ χωράφια τὰ προμετάρη [48] εβδομηντα μουζουργιών κ[α]ὶ ἂν δὲν δόνουσι, νὰ τὸν δόνη [49] βούδια δύο, πρόβατα ὁκτῶ, ξεκαθερίζοντας νὰ κρατίξῃ τὰ [50] σπῖτια τοῦ Κάστρου, τὰ δύο τὰ κάτω, κ[α]ὶ ἀποθανόντας πάλιν, [51] νὰ κάθεται εἰς τὰ ἄνωθεν σπῖτια ὁ Τζάγος ὡς τὴν ζωὴν [52] του μὲ τὴν ἀδελφὴν του τὴν Μαρίαν. Ἀκόμη ἀπὸ τὰ σπῖ[53]τια τῆς ἀγίας Σοφίας, τὸ τρανὸν σπῖτι μὲ τὸ κηπάρι [54] κ[α]ὶ μὲ τὴν γηστέρναις, καθὼς εὐρίσκονται, νὰ τὰ ἔχουν ὡς [55] τὴν ζωὴν τῶς, κ[α]ὶ ἀποθανόντας τῶς, νὰ τὰ ἔχῃ πάλιν ὁ υἱὸς [56] τῆς ὁ Τζάγος, εἰς τὴν ζωὴν του, κ[α]ὶ ἀποθανόντας των, νὰ τὰ [57] ἔχουν οἱ ἄνωθεν νεόνυμφοι ἢ οἱ κληρονόμοι τῶς. Ἀκόμη [58] δώνη τῶς, διὰ ὁμπληγον, νὰ κάνῃ τὸ μῆραςμα τῆς ἀγίας [59] Σοφίας· κ[α]ὶ νὰ παγαίνῃ ἀπὸ παιδί ὡς παιδί τῶς κ[α]ὶ νὰ δώνη [60] τὸν πᾶσα χρόνον στὴν κιορᾶ τῇ Μαρουλᾷ δέκα καρ[61]τούτζα λάδι κ[α]ὶ νὰ κρατίξῃ διὰ γηρονοτομ[ο]ίρι ἀπὸ τῆς Γωνίας [62] τὰ πράγματα κατὰ τὴν συνήθησαν τοῦ τόπου μας· κ[α]ὶ κάμ[63]νοντας τὸ προνοχάρι, νὰ κάμουνσι καὶ κοντιζιόνες κατὰ [64] τὴν συνήθησαν. Ἀκόμη ὁ αυθεντής] πρὸς Ἀνδρέας τῶς δώνη [65] τὴν εὐχὴν του κ[α]ὶ τὸ χωράφι τῆς Πεταλοῦς κ[α]ὶ πενήντα ρεάλια. [66] Ἀκόμη ὁ αυθεντής] Ιαννάκης ὁ Κόνσολος, ὁ πάρπας τῆς, [67] τῆς δίνῃ τὴν εὐχὴν του· κ[α]ὶ μετὰ τὴν εὐχὴν του, τῆς δώνη ἢ [68] δέκα μουζουριῶν χωράφια ἢ ἑκατὸν ρεάλια μετρητὰ [69] ἐτόρα· κ[α]ὶ ἀποθανόντας του δίχως κληρονόμον τῆς δίνῃ [70] τριάντα μουζουριῶν ἀμπελῖα κ[α]ὶ χωράφια· κ[α]ὶ πρῶτον τὸ ἀμπέλι [71] τοῦ Σανούδου κ[α]ὶ ταῖς πεζούλαις κάτω, ὅπου ἔχῃ ἀγορά, [72] κ[α]ὶ τὰ δύο ἀμπελῖα τὰ ἀπάνω τοῦ Παραιάννη· κ[α]ὶ νὰ τὰ ἀπο[73]κόβγουνσι κ[α]ὶ ὅσα ληφτοῦσι, νὰ ἦναι τριάντα μουζουριῶν, [74] νὰ πέρνη τὰ ἀργὰ ἀπὸ τὸ Ἐμπορίον, ὅπου ἐπῆρεν ἀπὸ τοῦ [75] κυροῦ του. Ἀκόμη δώνη αὐθεντής] ὁ πρὸς Ἀνδρέας μίαν ἀγε[λ]άδα [76] κ[α]ὶ τέσσερα πρόβατα. Καὶ διὰ πίστωσιν τοῦ παρόντος [77] βάλομεν κ[α]ὶ κοντήνα ρεάλια πεντακόσια ὁ ἀλληλογήσας [78] νὰ τὰ ζημιώνεται νὰ πέρνη, τὰ ἐμισὰ ἢ μερίδα ποῦ στέργῃ [79] κ[α]ὶ τὰ ἐμισὰ ἢ αὐθεντία. Κ[α]ὶ διάπίστωσις τοῦ παρόντος ἡπο[80]γράφουν διὰ χηρὸς τῶς. Ἀκόμη κ[α]ὶ ἕξ ξυλοβοῦτζα.

[81] Νικολὸς Σιγάλας στέργω τ' ἄνωθεν.

[82] Πρὸς Ἀντρέας Ταργέντας στέργω τ' ἄνωθεν.

11. ΟΡΔΙΝΙΑ ΤΟΥ ΚΟΖΑΚΗ ΜΑΘΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΔΕΡΦΙΑ ΤΟΥ

1695, 2 Ιουλίου

Αρχείο Καθολικής Αρχιεπισκοπής Σαντορίνης, Προικοσύμφωνα Φάκελος 3/Υποφάκελος γ

- [1] *Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμήν 1695 δευτερ[α] Ἰουλίου.*
- [2] *Τὴν σημερινὸν ὁ ἀνθ[εντης] Κοζάκης Μαθαῦς, εὐρισκόμενος ἐν ὑγείῳ τῷ σώ[3]ματι, τὸν δὲ λογισμὸν ἔχοντας σῶν κ[α]ὶ ἀκέρειον, ἀμὴ λογαριάζοντας νὰ μισέ[4]ψῃ σὲ ταξήδι, κ[α]ὶ φοβῶντας τὸν θάνατον, μὴν πῶς κ[α]ὶ ἀφνήδια ἔλθῃ κ[α]ὶ ἀρπάσῃ [5] αὐτόν, καθὼς κ[α]ὶ εἰς πολλοὺς ἤλαχε, διὰ τοῦτο κάμνει τὴν παρὸν ὁρδίνιαν [6] κ[α]ὶ παραγγέλει διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ κ[α]ὶ διὰ τὸ πρᾶγμα τοῦ ὡς καθὼς φαίνεται: Κ[α]ὶ πρῶ[7]τον ἀφίνη διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Σοφίας ἀπὸ τὰ [8] δονκάτα, ὅπου τοῦ ἐγγίζουσιν εἰς τὴν πᾶρτην του, ἀπὸ ἐκεῖνω, ὅπου ἔχουν στὸν μπάκον [9] τῆς Βενετίας. Ἀφίνει εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν δονκάτα τριακόσια, τὰ ὅποια [10] θέλει νὰ εἶναι εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ἀνθ[εντης] Νικολάκη, νὰ βάνῃ τὰ δια[11]φορὰ τῶς, νὰ τὸ κάμνῃ τόσαις λητουργίαις τὸν κάθε χρόνον· κ[α]ὶ πάλιν ἐκ[ε]ῖνος κ[α]ὶ τὰ [12] ἀφίνη παιδίων παιδίων του, ἢ ὅπου ἄλλοῦ ἤθελεν θέλει νὰ γίνεταί τὸ αὐτὸ ὁμπλη[13]γον. Ἀφίνει κ[α]ὶ τὸ πρᾶγμα τοῦ μου, ρανοῦτζο, γρόσια δέκα. Ἀφίνει ἀκόμη τῶν τριῶν του [14] ἀδελφῶν, ἤγουν τοῦ Ποθητάκη κ[α]ὶ τοῦ Ρηνακιοῦ κ[α]ὶ τοῦ Μαργιοῦ, ἀπὸ τὰ διάφορα [15] ὅπου ἀπαντέχουν ἀπὸ τὴν Βενετίαν τῆς πᾶρτης τῶν· τῶν ἀφίνει νὰ λάβουν αὐταῖς [16] πᾶσα εἷς ρεάλια εἴκοσι, τὰ δὲ ἐπίλοιπα τόσον διάφορα, σὰν κ[α]ὶ τὸ κεφάλι ὁλό[17]τελα, τὰ ἀφίνει τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Νικολάκη, ἤγουν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Νικολάκη. Ἀπὸ [18] αὐτὸς πρετεντέρη τύποτες κληρονομία, ἢ ἄλλην πρετενσιόνε, τὴν ἀφίνει [19] κ[α]ὶ αὐτὴν τοῦ ἄνωθεν Νικολάκη, κ[α]ὶ τοῦτο θέλῃ νὰ εἶναι κ[α]ὶ νὰ γρυκᾶται διὰ βεβαίη [20] κ[α]ὶ καθολικὴ του παραγγελεία, ὅχι μόνον νὰ ἀξίξῃ διὰ τώρα, ἀμὴ κ[α]ὶ διὰ πᾶσα [21] καιρόν, ἂν δὲν ἤθελεν θελήσει νὰ κάμῃ ἄλλην ὑστεροτέρεην ἀποετούτην. Κ[α]ὶ διὰ πλ[ε]ῖον [22] φέρονον του παρόντος, θέλουν ὑπογράψῃ κ[α]ὶ αξιοπιστοὶ παρακαλετοὶ μάρτυρες.*
- [24] *Πρὸ Τζόρτζης Ντακορόνιας μάρτυρας*
- [25] *Πρὸ Τζονάννης Νταρζέντας μάρτυρας. [26] Πρὸ Γιάκουμος Ρανούτσης ἀπὸ παρακα[λίας] –*
- [27] *Ιάκωβος Αλιστον ἱερεὺς πιστῶς ἐκοπιᾶρισα τὸ [υπο] παράκαλιᾶς ἔγραψα τὸ παρόν.*

12. ΠΡΑΞΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΙΚΟΛΑΟ ΜΑΘΑ ΣΤΟΝ ΑΝΕΨΙΟΝ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΜΑΘΑ

1696, 17 Μαρτίου

Αρχείο Καθολικής Αρχιεπισκοπής Σαντορίνης, Προικοσύμφωνα, Φάκελος 3, Υποφάκελος γ

- [1] *Εἰς δόξαν Χριστοῦ ἀμήν 1696 Μαρτίου 17.*
- [2] *Θέλω καὶ ξεμωιάζω τὸν ἀνεψιόν μου τὸν Κω[3]στήν, ὡς ἐπίτροπος τ' ἀδελφοῦ μου, κατὰ τὸ τεστα[4]μέντον, ὅπου μοῦ ἄφησεν ὁ μακαρίτης κατὰ τὴν [5] ἐξουσίαν ποῦ μοῦ ᾔδωσεν καὶ γράφω του, πῶς τοῦ [6] ἐγγίξῃ νὰ πᾶρῃ εἰς τὴν πᾶρτε του ἀπὸ τοῦ Κυροῦ [7] του, ὡς δονκάτα τῆς Ζέκας τῆς Γαληνοτάτης Ρεμποῦ[8]πλικας Βενετίας δονκάτα χίλια τετρακοσα, λο[9]γιάζω καὶ ἤκοσι δύο, ἤγουν Νοῦμερον 1422. [10] Δίδω του κ[α]ὶ ἀπὸ δικὰ μου δονκάτα ἐβδομήντα [11] ὀκτώ, ἤγουν νοῦμερον 78· [12] νὰ σωθοῦν ὅλα ὅπου γίνονται ὅλα μὲ [13] τὰ δικὰ μου κ[α]ὶ μετ' ἀδελφοῦ μου χίλια [14] πεντακόσια, ἤγουν νοῦμερον 1500. [15] Ρεφουδάρω του ἀκόμη κ[α]ὶ τὸ ἀμπέλι τοῦ Κυροῦ [16] νοφᾶ ποῦ εἶναι τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωρ[17]γίου τῆς Πάτινος, καὶ τὰ δονκάτα ποῦ εἶναι γραμ[18]μένα εἰς τὴν Ζέκαν, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου. Λογιά[19]ζω νὰ ἦναι δονκάτα τρακόσα πενήντα· [20] καὶ τὸ ἀμπέλι τὸ μέγαλον εἰς τὴν Πάτινον· καὶ τὸ Βου[21]νᾶρι καὶ τὸν πύργον μὲ*

THE MATHAS FAMILY AND ITS RELATIONS WITH THE PATMOS MONASTERY OF SAINT JOHN THE THEOLOGIAN DURING THE 17TH CENTURY

Architectural monuments both inside and outside the Monastery of Saint John, dating from 1540 to 1700, as well as the icons associated with them, bear witness to a period of growth and prosperity for the monastery specifically and the island of Patmos generally.

The Mathas family was active during this period. This study of their donations is based on documents in the Archives of the Patmos Monastery of Saint John and of the Catholic Archdiocese on Santorini. Members of the family are originally reported on Patmos: Costas Mathas, Nikolaos and Pothitos Mathas, as well as Germanos Mathas are all connected with the Patmos Monastery.

From the mid-17th century members of the family were resident on Santorini, where there are three dependencies (metochia) of the Patmos Monastery. Specifically, in 1656

Irene Mathas prepared the marriage contract between her son Nikolaos and Margarita Sigalas of Santorini.

The family's affluence was based on their extensive land property on Patmos and Santorini, as well as on capital in the Venice mint (zecca). Its members were engaged in various lucrative activities: shipping, economic transactions with the Patmos Monastery and moneylending. They founded churches on Patmos and Santorini, and sponsored the renovation of the Monastery of Saint John. The reasons for their interest in building and cultural activities as donors are diverse, including the desire to serve their Church, concern for their spiritual salvation and commemoration, and fear of death.

Early Christian Representations and Themes Imitating Secular Painting in a Grave Complex in the West Cemetery, Thessaloniki.